

DELAKTIGHET & PEDAGOGIK

Människan förmår mer än hon tror

Unga på Operan på **SMEDSHAGSSKOLAN**

Projektet Barnkonventionen inbegrep hela Smedshagsskolan från januari 2015 till slutet av november 2015. De olika årskurserna utforskade artiklar ur FN:s Barnkonvention genom estetiska läroprocesser under ledning av Unga på Operans pedagoger. Resultatet blev en stor fest med vernissage, föreställningar och guidade turer på barnkonventionens födelsedag den 20 november. Samarbetet mellan Unga på Operan och Smedshagsskolan blev möjligt tack vare en donation från Wallenius Lines.

»Det var roligt att jobba med alla från Operan och använda sin fantasi.« JULIA, ÅK 3

»Vår pedagogik utgår från barnperspektivet, vi tar vara på elevernas erfarenheter och intressen.«

ANNA EL YAFI
PEDAGOG OCH LEDARE FÖR
PROJEKTET BARNKONVENTIONEN

»Kan kultur verkligen göra skillnad i barnens liv?«

Kungliga Operan är Sveriges största kulturinstitution och vi förmedlar ett betydande kulturarv genom opera och dans. Unga på Operan vill öppna nya världar för den unga publiken och väver in pedagogiska processer och eget skapande/utforskande i verksamheten.

Vad händer om man i skolans värld bjuds in till att samarbeta med Operan och införlivar konsten i skolans dagliga arbete genom s.k. estetiska läroprocesser? Kan kultur verkligen göra skillnad i barnens liv?

Det är intressanta och viktiga frågor vi haft glädjen att utforska under 2105 i samarbete med Smedshagsskolan i Hässelby.

Vi är djupt tacksamma för generositeten ifrån Wallenius Lines som gjort detta möjligt och för all energi och goda vilja vi fått möta ifrån alla ifrån Smedshagsskolan, såväl personal som elever.

Vårt genomgående tema för projektet har varit ett konstnärligt utforskande ifrån barnens perspektiv av artiklar i FN:s barnkonvention.

Jag är stolt över det vi skapat tillsammans och önskar att vårt arbete stärker barns rätt till att få ta del av och utforska konst, att det kan visa att konst är viktigt och gör skillnad i de ungas liv.

Anna Karinsdotter

KONSTNÄRLIG CHEF UNGA PÅ OPERAN
KUNGLIGA OPERAN

INTERVJU MED LOLITHA NILSSON, REKTOR PÅ SMEDSHAGSSKOLAN

Vad har eleverna fått med sig från samarbetet med Unga på Operan?

Både lärare och elever har fått en utökad verktygslåda. Eleverna har lagt märke till att man kan redovisa sina kunskaper på olika sätt, t ex genom att skriva eller filma.

Hela projektet har varit roligt och givande. Det har varit viktigt för eleverna att möta världar som ligger utanför det egna bostadsområdet, komma i kontakt med Operan och dess yrken. Majoriteten av våra elever har ett annat modersmål än svenska och vi har en unik stämning på skolan där alla får vara olika och mötas i det. Våra barn är nyfikna och det var värdefullt att få öppna upp en dörr mot en annan del av samhället, visa att det finns intressanta vägval inför framtiden.

Hela skolans elever gjorde fantastiska uppträdanden på redovisningsdagen. Hur påverkade det eleverna att de skulle stå i offentlighetens ljus?

Upptredandet var en fest som förenade hela skolan och gav mål för arbetet. Flera elever har vågat ta plats på scen och föräldrarna har fått se sina barn växa. Barnen såg att de klarar av att prestera nya saker och kände sig stolta. Lilla Aktuellt visade ett reportage från eventet och det var en stärkande upplevelse för eleverna att resultatet av deras arbete uppmärksammades och medlades i TV. Jag personligen var fascinerad av och stolt över det som eleverna åstadkom rent konstnärligt.

HUR VAR DET ATT UPPTÄDA PÅ SCEN?

LINNEA ÅK 3 *"Det var först pirrigt, man visste inte om man skulle våga. Men sen var man stolt över sig själv för att man hade klarat av att uppträda!"*

ANJA ÅK 3 *"På genrepet trodde jag inte att jag skulle uppträda, jag var nervös. Men jag gjorde det! Och på föreställningsdagen var det enklare, jag hade redan uppträtt en gång och visste att jag klarar det. Men det var svårt att komma ihåg texten för TV och familjen var där och tittade. Man kände sig "känd" när man stod där."*

En dag i KÄRLEKENS tecken...

Det har varit svårt för både föräldrar, personal och elever att förstå hur det här skulle bli. Ett års arbete ska till slut flätas samman och presenteras. Redan tidigt fylls skolan av en tydlig längtan och spänd nervositet. Den efterlängtnade dagen är äntligen här. De sista instruktionerna ska delas ut och elever ska få svar på sina sista frågor. Allt är planerat in i minsta detalj. Tårta till 700 personer har anlänt, utställningarna är iordningställda och lokalerna är städade och dekorerade.

Klockan slår tolv och de första gästerna är på intågande. Skolans värdar hälsar dem hjärtligt välkomna och hjälper dem till rätta. Klassrummen är fyllda av professionella utställningar och guiderna är väl förberedda inför de första besökarna. Skolan fylls snart av förväntansfulla människor som hjälper oss att sprida glädje och gemenskap i lokalerna.

Spänningen stiger allteftersom kunskapstorget fylls av åskådare. I logerna slår elevens hjärtan lite fortare. Nu är det dags... ett års arbete står på mållinjen. Det är fullsatt publik på både parkett och balkong när konferenciererna välkomnar gästerna till dagens första föreställning. Klass efter klass levererar med beundransvärt mod och en äkta inlevelse. Gång på gång berörs mitt hjärta av ord som sätter spår i min själ... ord som behandlar den globala verkligheten. Det är tydligt att det är

alla världens barns fest, även de som inte är här. Jubel och applåder är ett bevis på hur skådespelare och konferencier får publiken att ta till sig föreställningens syfte. Människor är på flykt, barn växer upp utan föräldrar... var rädda om varandra... vi är många som kan hjälpa till. Ingen kan göra allt, men alla kan göra något. Tillsammans blir vår hjälp stor.

I matsalen sitter jag ensam en stund... blickar ut mot folkhavet... njuter... Här har människor samlats för umgås, skratta och fika tillsammans. Salen är fylld av olika åldrar, kulturer, religioner, kön och sexuell läggning... alla har olika hudfärg, men samma färg på hjärtat.

Ett stort tack till alla som gjorde den här dagen möjlig: Wallenius Lines, Unga Operan, Skapande skola och framförallt alla elever och all insatt och engagerad personal. Utan er hade detta inte varit möjligt. I lördags vaknade jag, fortfarande upprymd av den kärlek skolan spred i fredags... en kärlek som sprider sig i världen... en kärlek som garanterat har fått både publik, lärare och elever att förstå att vi måste hjälpa varandra.

Anna Jansson

NO- OCH SVENSKLÄRARE I ÅK 7-9

SAMT MENTOR I KLASS 7

MIN MAMMA ÄR EN DRAKE

ARTIKEL 3 *"Barnets bästa ska alltid komma i första rummet."*

Förskoleklasser byggde olika rum efter Pija Lindenbaums bok När Åkes mamma glömde bort. Åk 1 skapade drakfigurer efter föreställningen Min mamma är en drake. Åk 2 hittade på tecknade serier om personer som hade förvandlats till djur.

SPOKEN WORD

ARTIKEL 12-15 *"Barnet har rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som berör det."*

Åk 3 arbetade hårt på sina musikaliska dikter.

SATIE *"Jag tyckte att det var svårt att skriva. Man ville olika saker men det skulle ju hänga ihop. Sen kom jag och min kompis på att vi skulle skriva om att vara olika."*

ANDREAS *"Det var jättesvårt att skriva dikter. Jag skrev sju dikter innan jag kom på en som jag gillade. Den handlade om Smileys. Men den var för lång så jag skrev om den. Ändrade några meningar. Och den blev bra!"*

DISKRIMINERAD

ARTIKEL 2 *"Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras."*

Åk 4 skapade dansföreställningar om mobbing och diskriminering.

"När man blir mobbad eller diskriminerad, får man ont i magen."

DEGAN BERÄTTAR OM SIN DANSROLL

"Jag var en röd fågel. De andra tyckte inte om mig. De kastade ut mig ur gruppen. Sen täcktes jag med dukar. Det kändes skönt att sitta under dukarna."

GUIDER

Utställningarna presenterades av guider från åk 5. Azali och Radbarzin svarade på frågan:

Vad är viktigt att tänka på som guide?

AZALI *"Man blir lite nervös. Men det är viktigt att lugna ner sig och värma upp rösten."*

RADBARZIN *"Man får prata tydligt så att alla förstår."*

Barn på FLYKTT

ARTIKEL 22

»Flyktningbarnet har rätt till skydd och hjälp«

9363 människor sökte asyl vecka 41 i år. 2112 av dessa människor var ensamkommande barn. Eleverna från åk 6 levde sig in i flyktningbarnens situation.

”Min resa hit till Grekland gick bra och jag har träffat väldigt snälla personer”

MIRELLA

”Det var läskigt på havet, jag mådde illa och båten tippade nästan över. Det regnade och de hade gett mig en dålig flytväst. Jag grät hela vägen.”

NAZ

”Hej mamma och pappa. Jag saknar er, men jag längtar även till mitt nya hem.”

NATALIA

”Jag vill komma hem, kom och hämta mig! Jag kan inte klara mig ensam.”

SUZA

”Kära vän! När du sluter dina ögon kommer du att se din familj, dina vänner som du leker med. Glöm inte bort att ingen kan ta dina minnen.”

HODA

SCENOGRAFI

ARTIKEL 6 *"Varje barn har rätt att överleva"*

Åk 7 skapade scenografimodeller. Det vinnande konceptet röstades fram och blev en färdigbyggd teaterdekor till föreställningsdagen.

KASPER, ÅK 7 som även var inspicient under redovisningen på scenen, berättar om scenografin:

"Vi var tre i gruppen som gjorde modellen. Vi tänkte på kärlek. Man kan inte överleva utan kärlek. Trädet symboliserar att kärleken övervinner allt. Trädet växer trots det mörka ovädret i bakgrunden."

MASKENS MÅNGA ANSIKTEN

ARTIKEL 16 *"Varje barn har rätt till sin integritet"*

Eleverna i åk 8 fick skapa individuella masker och arbeta med drama och svenska.

Bildläraren Kalle Mårtensson på Smedshagsskolan:

"Det estetiska skapandet är ett bra tillfälle att uttrycka sina känslor och åsikter. Skolan är mest teoretisk, i det konstnärliga uttrycket får alla komma till tals på jämna villkor. Själva skapandet i sig har varit en viktig process för eleverna. De som har det svårt för det teoretiska, har kunnat komma loss i kroppsspråk, bild eller mask. Uttrycket i bild och form kan vara ett flöde där man gestaltar det man ser och känner. Den inre processen blir viktig och tas till vara."

ANATOMI I RÖRELSE

ARTIKEL 31 *"Alla barn har rätt till att delta i det kulturella livet"*

Åk 9 fick observera dansarna på balettens morgonskola och teckna kroppar i rörelse. Därefter byggdes det skulpturer.

JONNA, ÅK 9

"Jag trodde inte att jag skulle kunna göra en skulptur av balettdansösen. Men det kunde jag!"

JONNA, ÅK 9

"Jag trodde inte att hela eventet skulle bli så stort. Men nu när jag har sett allas arbete, är jag stolt – se vad hela skolan kan göra!"

NATALIE, ÅK 9

"Vi fick guida Wallenius Lines på skolan. Det kändes coolt. Man känner att man kan något, har blivit äldre och mognat."

VÄRDAR

Delaktighet och PEDAGOGIK

Sångerskan Sara Danielsson och musikern Mikael Sundin, båda pedagoger på Unga på Operan, summerar projektet.

På vilket sätt skiljer sig det här delaktighetsprojektet från Unga på Operans tidigare pedagogiska arbete i skolorna?

SARA D Arbeten i workshopform skulle på sikt leda till en föreställning som filmades av media och besöktes av offentliga personer. Den premissen satte en hård prägel på allt. Vi brukar för det mesta fokusera på de konstnärliga processerna, nu blev uppträdandet i centrum.

Vilka aspekter arbetar ni med i de pedagogiska processerna?

MIKAEL En aspekt är att stärka individen med individuella övningar. Den andra aspekten är gruppdynamiken. Jag utgår mycket från ”gå upp på golvet och gör”. Läroprocessen är ofta fysisk, man kopplar stegen till takten, använder muskelminnet.

Genom att arbeta med musik kan man komma i kontakt med något nytt i sig själv. Bli bra på något man inte blir uppmärksam för under den teoretiska undervisningen till vardags. En elev visade sig t ex vara bra på slagverk fast han aldrig hade spelat något. En annan upptäckte ledaren i sig själv i grupprocessen.

En viktig del är kamratstödet som kan göra skillnad i en grupp. Får man stöd av gruppen, vågar man mer. Det kollektiva inlärandet är en samsarbetsövning.

SARA D Vi kommer till skolan utan att vi vet på förhand vilken position eleverna har i gruppen. Det blir en möjlighet för eleverna att upptäcka nya platser i gruppen och utforska nya sidor hos sig själv.

Det är väldigt privat att utforska sin röst. Det kräver mycket boost av självkänslan för att man ska ”våga låta”. Om man ska sjunga är det viktigt att slappna av i kroppen. Man kan säga att man får ”lura kroppen att låta” bortom självcensuren.

Vad tillförde kravet på att uppträda framför offentlig publik?

SARA D Det skarpa läget, d v s att TV-kameran och fotograferna var där, gjorde att en del kom till skott med sitt uppträdande och höjde sig på sin personliga nivå. Eventuellt lärde de sig också, att det är en skillnad mellan att säga något viktigt från scenen än att bara visa upp sig. Det handlade mycket om att våga och förändras av erfarenheten att ha framfört något offentligt, trots att det kanske var motigt och stressande. Att våga stiga över tröskeln och se vart det bär. Det handlade inte om vem som var bäst utan om personligt mod.

RAMPFEBER *och devising*

Sara Lewerth, skådespelare och pedagog, reflekterar kring målsättning och förklarar begreppet devising.

Ambitionsnivån för oss pedagoger ska vara hög. Barnen vinner på om man har ett konstnärligt kvalitativt mål. Det stärker deras självkänsla. Man ska tro att man kan, även om det i början känns motigt eller "läskigt" och obekvämt. När man ger barnen möjlighet att upptäcka en verktygslåda för att kunna gestalta och uppträda på scen, upptäcker de att det kan vara värt att stiga över tröskeln, trots obekväma känslor eller rampfeber.

Barn behöver både kärlek och värme, men också uppmuntran för att våga möta krav, våga klara av saker.

Devising handlar om att alla skapar tillsammans, ledaren har inget förutbestämt manus som man ska lära in utan man undersöker med olika övningar en grundberättelse eller ett

tema. Ledaren kommer med olika riktlinjer och alla i gruppen får uttrycka sina visioner och tankar. Och är ett yttre öga som plockar ihop föreställningen ur förslagen som uppstår i processen.

Fördelen med devising är att alla röster kommer till tals och man bidrar med sina olikheter. Var och en har sin egen väg för att upptäcka saker, det finns en palett av övningar för att sätta igång de kreativa processerna. Arbetet med gruppdynamiken är också en viktig beståndsdel.

Identitet, LEKFULLHET & samarbete

Annika Arnell är dockspelare, dock- och maskmakare, scenograf. Hon introducerade eleverna i att skapa masker och scenografi.

Under processen "Maskens många ansikten" undersökte eleverna sina identiteter. När man tar på sig masken, kan det vara lättare att tala om sig själv eller upptäcka att man har fler sidor som person. Det blev öppenhjärtligt. Jag började med att berätta om masker i olika kulturer och om maskens historia. Förutom att tillverka egna masker fick eleverna även prova att agera med dem. Masken behöver utrymme för att röra sig fritt, man kan behöva ta mer plats i rummet än med sitt vanliga "jag". Genom att röra sig med masken, se genom dess ögon, andas i den, kan vi upptäcka dess väsen och se på omvärlden med en annan blick. Maskens blick.

Att göra sin egen mask och upptäcka världen genom den, kan bidra till självkännedom och insikt om flera roller som vi bär inom oss.

Eleverna funderade över: Vem skulle jag vilja vara? Vem skulle jag inte vilja vara? Vilka sidor av mig själv undviker jag att visa andra? Vem är jag i min fantasi, eller när jag är helt själv?

Jag hoppas att eleverna har lärt sig att man kan upptäcka olika sidor av sig själv och leka med sin identitet även när man blir vuxen. Alltifrån vårt kroppsspråk, till vår syn på oss själva och vår omvärld.

Masken kan ge oss denna utblick och insikt.

Eleverna fick även lära sig att bygga scenografimodeller i Operans verkstäder. De fick föreställa sig en scenografi och översätta den sedan till en modell. Därpå fick eleverna enas om hur man skulle färdigställa modellen. Utöver det konstnärliga var det en omfattande samarbetsövning. De planerade, funderade och skapade ett scenrum tillsammans.

MÄNNISKAN *förmår* *mer än hon* TROR

PÅ REDOVINSNINGSDAGEN...

Eleverna beskriver genomgående en känsla av förvåning och stolthet, att ha klarat av sitt skapande arbete eller uppträdandet på scen. Det förekommer insikter om att vägen dit inte var det enklaste utan krävde ansträngning och upprepning och det fordrades en stor portion mod för att våga sätta igång och kliva fram trots inre motstånd, prestationsångest eller nervositet. Men belöningen och lusten fick deras ögon att glittra, när tröskeln väl var överskriden och tillfredställelsen över det man åstadkommit tog överhanden.

Sigrid Herrault

DRAMATURG UNGA PÅ OPERAN

RAPPORT *Sigrid Herrault*

FOTO *Markus Gårder*

GRAFISK FORM *Magnus Israelsson*